

Poolse strijder trouwt alsnog met dood gewaande verloofde: een bijzonder Bredaas oorlogsverhaal.

Officier Zbigniew Szulc-Krzyzanowski moest door de oorlog in 1939 zijn verloofde Hedy in Polen achterlaten. Nadat hij met de Poolse 1e panterdivisie in 1944 Breda had bevrijd, hoorde hij dat zijn lief bij een bombardement was omgekomen. Jaren later, in 1972, bleek dat ze nog leefde. De Poolse officier, inmiddels gescheiden van zijn Bredase vrouw, trouwde alsnog met haar. In het kader van 75 jaar bevrijding een bijzonder, persoonlijk verhaal van verslaggever Ronald Sträter. (Omroep Brabant)

Mijn opa stierf uiteindelijk op 27 april 1997 in een verpleegtehuis in Zevenbergen, waarna zijn as werd uitgestrooid op het Poolse ereveld in Breda. Met hem gingen ook zijn oorlogservaringen, die wij als kleinkinderen nooit van hem hebben gehoord.

Over de oorlog werd door mijn opa en oma aan moeders kant eigenlijk niet of zelden gepraat. Mijn Bredase oma vertelde wel eens wat, maar bleef dan aan de oppervlakte. Dat ze vroeger thuis een geheime voorraadkast hadden die de Duitsers gelukkig nooit hadden ontdekt, is alles wat me is bijgebleven. Over het feit dat ze na de bevrijding van Breda in 1944 mijn Poolse opa trouwde en daarmee een gezin stichtte, werd met geen woord gerept. Ze pasten niet bij elkaar, een scheiding, te pijnlijk.

Oorlogssyndroom

Opa, Dziadek in het Pools, sprak gebrekkig Nederlands en al helemaal al niet over de oorlog. Als hij kwam logeren - hij woonde een tijdje in Dordrecht en Londen - werden we 's nachts wel eens wakker van hem. Hij schreeuwde in zijn slaap, gevangen in het verleden. Een posttraumatisch oorlogssyndroom, maar dat wisten we toen niet. Dziadek kon heel grappig en charmant zijn, maar was door zijn verleden vooral ook een (ge)harde man.

Romp zonder hoofd

Mijn opa stierf uiteindelijk op 27 april 1997 in een verpleegtehuis in Zevenbergen, waarna zijn as werd uitgestrooid op het Poolse ereveld in Breda. Met hem gingen ook zijn oorlogservaringen, die wij als kleinkinderen nooit van hem hebben gehoord.

Mijn moeder, Marla Szulc-Krzyzanowski, kreeg die verhalen maar zeer sporadisch en pas op latere leeftijd te horen. Bijvoorbeeld die keer dat het hoofd van zijn maat er af werd geschoten en mijn opa in de tank alleen nog de romp in zijn handen had. Een verhaal dat veel veteranen waarschijnlijk in de een of andere vorm herkennen.

Sprookje met gitzwarte rand

Maar er is ook een bijzonder verhaal, in een lezing die ik zelf maar half kende. Het verhaal gaat over de hereniging van mijn opa met de dood gewaande verloofde. Vlak na de bevrijding vernam Zbigniew Szulc-Krzyzanowski dat zijn lief Hedy Cylokay bij een

bombardement was omgekomen. En zij hoorde dat hij tijdens de opmars van de Geallieerden was gesneuveld. Dat klopte allebei niet en uiteindelijk trouwden ze alsnog in 1973. Het lijkt een sprookje, maar wel met een gitzwarte rand.

Dochter Marla met foto van haar Vader Zbigniew

Zbigniew Szulc-Kryzanowski met verloofde Hedy Cyloky